

Tri Thiên Mệnh

Truyện ngắn của Nguyễn Ngọc Hoa

Cuối hè 1968, Trung tâm Quốc gia Kỹ thuật ở Phú Thọ, Sài Gòn khánh thành Cư xá Sinh viên Kỹ thuật ở khu đất sau trường Quốc gia Kỹ sư Công nghệ. Nhờ đó, cuộc sống đi học xa nhà của nhiều người bạn tôi, trong đó Đắc, Lộc, và An là ba đứa thân nhất, được cải thiện đáng kể. Đắc quê ở Phan Thiết và Lộc nhà ở Đà Lạt học cùng lớp kỹ sư điện với tôi, An nhà ở Tùng Nghĩa gần Đà Lạt học công chánh là bạn nối khố của Lộc, và ba thằng ở cùng phòng.

Khi đến Cư xá tìm bạn, tôi gặp một “quái nhân” dong dong cao, tứ thời mặc chiếc áo sơ-mi caro cũ kỹ bỏ thông ngoài chiếc quần nhà binh màu ô-liu, và ngoài giờ học ngồi “chờ thời” ở quán nước dưới tàn cây sau giảng đường Công nghệ do con gái ông cai trường đứng bán. Đó là Chức quê ở Trại Hầm Đà Lạt học công chánh và đã học cùng lớp khoa học cơ bản với tôi năm đệ nhất niên, nhưng cuối năm ở lại lớp nên sau đó dưới tôi một năm. Nó ở trong Cư xá và có lẽ là sinh viên nghèo nhất Trung tâm: không có phương tiện di chuyển, không đi dạy kèm tư gia, và ăn chuối trừ bữa nhiều hơn ăn cơm. Chuyên nghiên cứu tử vi là phép đoán số theo các vì sao và giải xem tướng và chỉ tay, nó nói năng ôn nhu lễ phép và sẵn lòng bói cho bạn, và dĩ nhiên bạn sẽ sẵn lòng *chi* cho nó một chén cà-phê.

Tôi thích nghe chuyện và muốn biết thêm về môn tử vi nên thường đãi Chức uống cà-phê để nghe nó giảng giải. Tuy nhiên, tôi nhất định không cho nó xem chỉ tay hay lấy tử vi. Tôi càng từ chối, nó càng nài nỉ,

“*Ba Hoa* cho Chức biết ngày giờ năm sinh. Nhìn *Ba Hoa*, Chức thấy có nhiều tướng quý, nhưng phải lấy tử vi mới luận bàn chính xác.”

“Tôi không biết ngày giờ sinh thực sự của mình. Vả lại, theo tôi, tử vi bói toán là một việc làm vô bổ.”

Tôi nói thật vì ngày trước trẻ sơ sinh ngoài làng quê Quảng Bình sinh ra không làm giấy khai sinh. Sau khi mẹ đưa ba đứa con lớn di cư vào Nam, cha ra toà án xin lập chứng chỉ thể vì khai sinh và ghi đại ngày và tháng sinh của mọi người trong gia đình nên không ai có đúng ngày sinh tháng đẻ của mình. Chức phản đối nhẹ nhàng,

“Sao lại vô bổ được? Chức học và luyện tử vi nhiều năm nay và chưa bao giờ đoán sai nên bạn gọi là ‘Trần Đoàn Tiên sinh.’” Trần Đoàn, tức Hy Di tử, sống vào đời Bắc Tống bên Trung hoa là người tổng hợp và xếp đặt môn bói này thành hệ thống, và nổi tiếng về tài tiên tri.

“Tôi thấy đó là một nghịch lý!” tôi cười khà, “Theo lý luận toán học, tin tưởng vào bói toán phải đặt trên một ‘định đề’ căn bản: Mọi việc xảy ra đều do số mệnh, nghĩa là đã được định sẵn. Phải không?”

“Đúng vậy,” nó đồng ý.

Trước đôi mắt tròn xoe của Chức, tôi lý luận,

“Nếu giả sử Chức đoán đúng, chẳng hạn như tháng sau tôi sẽ *ngủm củ lèo* theo ông bà sang thế giới bên kia, có biết trước cũng không thay đổi được gì; phải không?”

“Ý *Ba Hoa* là sao?” nó vờ chưa hiểu.

“Thay vì tận hưởng những giây phút ngày tháng của cuộc đời, tôi sẽ phí phạm thì giờ quý báu để lo âu về cái chết sắp tới của mình. Có ích lợi gì?”

“Nhưng biết trước vẫn hơn,” nó chống chế.

“Hơn chỗ nào? Ngược lại, nếu Chúc đoán sai, tôi sẽ đau khổ buồn rầu vô lối và có khi hành động điên rồ. Trong cả hai trường hợp – đúng hay sai – không nhờ ‘thầy’ đoán tương lai vẫn thoải mái hơn,” tôi kết luận.

* * *

Sáng Chủ Nhật tôi và ba thằng bạn thân thường ngồi hàng giờ ở quán Cà-phê Nhân trên đường Lý Thái Tổ uống cà-phê và “luyện chương,” tức là tán chuyện về những nhân vật trong truyện kiếm hiệp Kim Dung. Lúc ấy, ông đã viết xong bộ *Tiểu Ngạo Giang Hồ*, nhưng bộ mới nhất là *Lộc Đỉnh Ký* còn đăng từng kỳ trên báo hằng ngày ở Hương Cảng. Mỗi ngày, báo Sài gòn cho người đón báo Hương Cảng qua sớm rồi vội vàng mang đến nhà dịch giả Hàn Giang Nhạn nhờ dịch gấp cho kịp lên khuôn vào ấn bản phát hành trong ngày.

Dáng người nhỏ bé và nhanh nhẹn, Đắc có óc khôi hài bén nhạy, và trên đôi môi mỏng luôn nở nụ cười, nhưng niềm vui tắt nhanh. Nó mê Vi Tiểu Bảo trong *Lộc Đỉnh Ký*,

“Vi Tiểu Bảo đắm mình trong thế giới gian trá của kỹ viện và hoàng cung nên khôn lanh và quỷ quyệt hơn người thường. Gian, nhưng không ác; giảo hoạt, nhưng nghĩa khí; tham tiền tài, nhưng không tiếc của; làm ơn, nhưng không mong báo đáp; và mê gái nên hay mắc lừa đàn bà, nhưng không nghĩ tới chuyện trả đũa. Chỉ Kim Dung mới dựng nổi một nhân vật tuyệt vời như vậy.”

Tôi lại khoái Lệnh Hồ Xung trong *Tiểu Ngạo Giang Hồ* hơn,

“Tao không thích Vi Tiểu Bảo. Lệnh Hồ Xung của tao thông minh tuyệt vời, tính tình phóng khoáng, ham uống rượu và đánh bạc, kết thân với nhiều kỳ nhân dị sĩ giang hồ, và gặp nhiều chuyện xui xẻo oan ức khiến người đọc vừa mến phục vừa thương cảm.”

Lộc tìm cách lái cuộc tranh biện quen thuộc sang chuyện khác; nó hỏi Đắc,

“Vi Tiểu Bảo có đến bảy cô vợ xinh đẹp tuyệt trần, mà chỉ có một mình Thúy Phương mà lại giấu biến đi, không cho anh em gặp mặt. Vậy là sao?”

“Phương vẫn học trường Văn khoa và ở Lưu xá Thanh Quan trên đường Hiền Vương đó, tao có quyền hành gì mà giấu?” Đắc cười nửa miệng.

“Trước đây hai anh chị dung dăng dung dẻ dắt tay nhau đi chơi, sao đột nhiên mà rút lui không kèn không trống?” An xen vào.

“Hai thằng mà được tài có ít xít ra nhiều! Phương là đàn em ở trường trung học Phan Bội Châu Phan Thiết và lúc mới vào Sài gòn học cần tao giúp đỡ, nhưng bây giờ có thằng Giải bạn tao học Nông Lâm Súc theo đuổi và say mê,” Đắc giải thích, nhưng không thuyết phục được ai.

Tối thứ Sáu sau lễ Giáng sinh, nhân vừa được trả một món tiền lớn, tôi rủ ba thằng tới quán thịt rừng Cổ Loa trên đường Phạm Ngũ Lão ăn mừng, thưởng thức những món ăn lạ miệng, và gọi bia “33” uống *lia chia*. Đắc chưa uống đã say, nói lè nhè từ đầu đến cuối, và bắt chúng tôi hứa sẽ về thăm Phan Thiết với nó. Cả bọn đã dự định sáng hôm sau đi Vũng Tàu chơi rồi chiều Chủ

Nhật về. Nhưng trước khi chia tay về Đại học xá Minh Mạng, nơi tôi đang ở, tôi đổi ý. Là trưởng ban báo chí của ban đại diện sinh viên trường Điện, tôi có nhiệm vụ trông coi ấn hành đặc san xuân trước hạ tuần tháng Chạp âm lịch, và,

“Bài vở gửi cho đặc san nhiều quá, gần tới ngày giao bài cho nhà in mà tao chưa chọn bài và sắp xếp nội dung xong. Tụi mày đi chơi đi, tao ở nhà làm cho kịp.”

Suốt ngày thứ Bảy, tự dưng tôi thấy tâm trí bất an và không sao tập trung tinh thần để làm việc. Tôi vào giường khoảng nửa đêm, nhưng không thể ngủ yên và trong giấc ngủ mơ màng, nghe tiếng rên rĩ khóc than của một người nào đó. Năm giờ sáng, hết giờ giới nghiêm, nét mặt thê lương của An xuất hiện ngoài cửa,

“Thằng Đắc chết rồi!”

“Sao vậy?” tôi la thất thanh, không tin tai mình.

“Trưa hôm qua, chiếc xe đồ vừa qua khỏi Biên Hòa, ngon trớn chạy nhanh, rẽ phải ở Ngã Ba Vũng Tàu đi về hướng đông, và bất chợt thắng gấp để khỏi cán chiếc xe gắn máy chạy trước mặt. Xe đồ lật, bốn bánh chống lên trời. Trên xe không ai bị thương tích, ngoại trừ thằng Đắc. Nó bị cái que nhỏ như cây đinh trên thành ghế đâm vào tử huyết sau gáy và ra đi không kịp kêu một tiếng.”

Tôi đau đớn nhắc lại trước đây Chúc lấy lá số tử vi của Đắc và quả quyết nó sẽ bất đắc kỳ tử. Chúng tôi xem đó là chuyện bói toán huyền hoặc và thường mang ra làm trò cười. Ôi, điều này thực sự xảy đến hay sao? Gần đây chúng tôi thấy Đắc có vẻ bồn chồn lo lắng và cố tình tránh né tình yêu của Thúy Phương. Và tối hôm trước, bắt bạn hứa về thăm Phan Thiết với nó phải chăng là linh cảm sắp ra đi?

Trong khi chờ đợi gia đình Đắc từ Phan Thiết vào, tôi và Lộc xin phép ông giám đốc trường Điện cho quản linh cữu Đắc ở trường rồi sắp xếp với công ty tổng táng Tô Bia trên đường Hai Bà Trưng lo việc tẩn liệm, cất rạp tại sân trường, và đưa linh cữu về trường. Trong ba ngày đám tang tại trường, chúng tôi giúp gia đình Đắc tiếp bạn bè và khách khứa đến viếng và chia buồn. Mỗi ngày Thúy Phương đến thật sớm, ngồi cạnh quan tài khóc một mình, và tối khuya mới về.

Chúng tôi giữ lời hứa, theo Đắc về Phan Thiết, và tiễn đưa nó đến nơi an nghỉ cuối cùng. Trở lại Sài Gòn, tôi đến Cư xá và gặp Chúc buồn bã ngồi một mình ở quán nước; nó an ủy tôi,

“*Ba Hoa* à, ai cũng có số mệnh. Giàu nghèo, cực sướng, sang hèn, và sống lâu chết sớm đều do Trời định cả.”

“Làm sao tôi không buồn khi thằng bạn thân đột ngột ra đi?” tôi rưng rưng nước mắt.

Nhận ra Chúc cũng buồn vì mất bạn như tôi, tôi chở nó ra quán Đa La sau sân vận động Cộng hòa uống cà-phê, cùng nó chia sẻ nỗi niềm tâm sự, và lần đầu tiên, nghe kể nó chuyện gia đình. Nó có một đứa em tên Thụ nhỏ hơn hai tuổi đang học đệ nhất (lớp 12) trường trung học Trần Hưng Đạo Đà Lạt. Trước khi rời nhà đi học, hai anh em sống với ông ngoại ở Trại Hầm; ông nghèo xác xơ, chỉ có một mảnh vườn trồng rau cải đem bán nuôi cháu ăn học. Điều khiến tôi ngạc nhiên nhất là,

“Thụ là em cùng mẹ khác cha của Chúc. Ngày xưa ông ngoại không tán thành mối liên hệ giữa mẹ Chúc và cha em nên luôn luôn lạnh nhạt với em. Nhưng hai anh em Chúc thương nhau không biết để đâu cho hết.”

Chức và Thụ còn là anh em chú bác vì cha Chức và cha Thụ là anh em ruột. Họ cùng vào *khu* theo Việt Minh đi kháng chiến giữa thập niên 1940. Người anh là cha Chức gặp mẹ Chức, một cán bộ xinh xắn vốn là nữ sinh của ngôi trường nhỏ tiền thân của Lycée Vietnamien (sau này là trường trung học Bùi Thị Xuân) Đà Lạt. Hai người đâm ra phải lòng nhau và thành hôn với sự chấp thuận của “tổ chức,” và bà mang thai. Khi người em là cha Thụ được gửi về Đà Lạt hoạt động “nội thành,” nhờ có chức vụ cao, cha Chức xoay xở gửi vợ theo em về Đà Lạt sinh nở vì trong rừng không có tiện nghi y tế và thuốc men.

Mẹ Chức về nhà cha mẹ và sinh ra Chức. Khi Chức được đầy năm, cha Thụ bắt đầu đến thăm chị dâu hằng ngày, một mối tình bất chính nảy sinh, và bà có thai lần thứ hai rồi sinh ra Thụ trong sự bất bình của cha bà. Năm Chức lên bảy, Hiệp định Genève 1954 chia đôi đất nước được ký kết, bà để lại hai đứa con cho ông bà nuôi và cùng cha Thụ ra Bắc tập kết. Sau đó ít lâu, bà ngoại, người thương yêu và che chở Thụ, bị bệnh mất.

Chức buồn dầu dầu tóm tắt triết lý sống của mình,

“Số phận Chức hẩm hiu, nhưng bí quyết sống còn là *tri thiên mệnh*, hiểu thấu mệnh trời và bằng lòng với những gì cuộc đời đưa đến cho mình.”

* * *

Chức tốt nghiệp sau tôi một năm và ra làm việc ở nha Kiêu lộ thuộc bộ Công chánh. Tài toán số của nó được nhiều viên chức chính phủ trong cũng như ngoài bộ Công Chánh tin tưởng và ngưỡng mộ. Hai năm sau, nó bỏ trốn vào *bưng* trước khi bị cơ quan an ninh bắt giữ vì tội hoạt động cho Việt Cộng: lợi dụng những cuộc tiếp xúc bói toán để thu lượm tin tức tình báo cho Mặt trận Giải phóng Miền Nam. Đồng thời, Thụ vừa tốt nghiệp kỹ sư công chánh và được Sài Gòn Thủy cục nhận vào làm việc.

Tháng Tư năm 1975, Thụ xuất đầu lộ diện là Việt Cộng nằm vùng và “tiếp quản” Sài Gòn Thủy cục. Chức từ rừng trở về, bơ phờ xác xơ và không được ai ngó ngang tới. Trong mật khu, Chức đã trở thành khắc tinh của đám cán bộ Việt Cộng chớp bu vì chúng nghĩ với tài bói toán đoán biết quá khứ vị lai, nó có thể khám phá dĩ vãng gian manh tồi tệ của chúng, và ngấm ngầm ghép nó vào “thành phần phản động” không cho giữ chức vụ nào đáng kể.

Để Chức có phương tiện sinh sống, Thụ cho anh một chân đi đọc đồng hồ nước, ghi vào sổ, và đem về cho sở tính tiền. *Tri thiên mệnh*, ngày học trường kỹ sư, “Trần Đoàn Tiên sinh” có đoán trước được cảnh *xuống chân* này không?

Nguyễn Ngọc Hoa

Ngày 26 tháng Hai, 2025